

Motion till riksdagen 2005/06:L240

av **Tasso Stafilidis m.fl. (v)**

Könskvotering till bolagsstyrelser

1 Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till ändring av aktiebolagslagen innebärande att minst 40 % av vardera könet skall vara representerat i börsnoterade aktiebolags styrelser samt i statligt och kommunalt ägda aktiebolags styrelser.

2 Könsmaktsordningen

Då verkligheten betraktas ur ett feministiskt perspektiv synliggörs många orättvisor. För att nå verklig jämställdhet måste männens makt och privilegier på alla områden utmanas. Männens intresse som grupp måste därför ställas mot kvinnors gemensamma intressen. Maktobalansen mellan könen, den s.k. könsmaktsordningen, visar sig i näringslivet som en i det närmaste total mansdominans i bolagens styrelser.

Trots en liten ökning av antalet kvinnor i börsbolagens styrelser de senaste åren, upptas styrelseposterna fortfarande till övervägande del av män. När det i övrigt gäller chefstjänster i såväl privata som offentligt ägda företag är det fortfarande på personal- och informationschefsposter man återfinner kvinnorna, medan de s.k. tunga posterna som har med finans, juridik och IT att göra alltjämt är manliga domäner. Enligt den enkätundersökning av könsfördelning som presenteras i SOU 2003:16 är 93 % av styrelserna i privatägda företag mansdominerade. Hälften av dessa företag har enbart män i styrelsen. I genomsnitt består 17 % av styrelserna i undersökningen av kvinnor och 83 % av män (SOU 2003:16 s. 245 f.).

År 2002 tillsattes en utredning av regeringen. Den särskilda utredaren, som fick i uppdrag att kartlägga kvinnors deltagande på lednings- och styrelsenivå i svenskt näringsliv och sammanfatta kunskapsläget på området, har presenterat sitt betänkande ("Mansdominans i förändring. Om ledningsgrupper och styrelser" SOU 2003:16). Utredaren fick aldrig i uppdrag att ta fram några konkreta förslag på åtgärder.

Fel! Okänt namn på

3 Män väljer män

Vi är oroade av den bild som framträder i det svenska näringslivet. Könslindheten och frånvaron av handling är enligt vår mening en del av förklaringen till att förändringar går så långsamt eller helt uteblir. Att det betraktas som normalt att kvinnor saknas i styrelserummen väcker frågan om hur mansdominansen reproduceras i styrelser. För att förstå detta är kopplingen mellan kön och makt central. Det är lätt att konstatera att kön har betydelse för vilka som blir företagsledare, eftersom mansdominansen bland högre chefer i näringslivet är tydlig. Detta innebär att en i stort sett enkönad miljö präglar det vi kallar ledarskap och chefskap på högre nivåer i näringslivet.

Enligt dagens ordning får män tolkningsföreträdare för hur chefskapet utformas, och i detta tolkningsföreträdare ingår att betrakta könsordningen som normal. Män har ofta uppfattningen att chefskap och kvinnor inte passar ihop (se SOU 1994:3). Enligt SOU 2003:16 är bilden fortfarande lika mörk. Mansdominansen befäster föreställningar om kvinnor som bristfälliga och komplementära i relation till ledande positioner. Kvinnor bedöms som avvikande från den manliga normen (SOU 2003:16). Män väljer således fortfarande män. Att det finns få kvinnor på chefspositioner leder därför till att kvinnor sällan rekryteras till ledande befattningar. Enligt vår mening skulle en lagstiftning om könskvotering kunna bryta denna onda cirkel.

4 Könskvotering, ett demokrati- och rättvisekrav

Att de börsnoterade bolagens styrelser är så tydligt strukturerade efter kön osynliggörs ofta. Frånvaron av kvinnliga representanter legitimeras ofta med att det inte finns tillräckligt många kvinnor som är tillräckligt kompetenta för att inneha ledande positioner i det aktuella företaget. Ur ett demokrati-, jämställdhets- och rättviseperspektiv är detta oacceptabelt. Men även ur ett samhällsekonomiskt och företagsekonomiskt perspektiv måste mansdominansen i företagens styrelser ifrågasättas.

Halva mänskligheten består av kvinnor och därmed hälften av alla potentiella kunder som kan tänkas köpa de produkter och tjänster som bolagen tillhandahåller. Att kvinnor inte skulle ha något att tillföra vid utvecklingen och utformandet av dessa produkter, som de i slutänden förväntas konsumera, får anses högst osannolikt. Likaså att det inte finns tillräckligt många kvinnor som är kompetenta nog att inneha styrelseuppdrag. Såväl lagutskottet som regeringen har uttryckt att en ökad jämställdhet bör främjas med andra medel än genom tvingande lagstiftning om styrelsernas könssammansättning (se 2001/02:LU11).

Regeringen har nu tillsatt en utredning där en ensamutredare skall göra en översyn av kvinnors representation i bolagsstyrelser samt komma med förslag på ändringar i aktiebolagslagen som säkerställer att minst en viss andel av

Fel! Okänt namn på

styrelseledamöterna i ett publikt aktiebolag skall vara av vardera könet (dir. Ju2005/5704/P). Utredaren har även i uppdrag att se till de privata aktiebolag som hon anser bör omfattas av förslaget med hänsyn till syftet att öka jämställdheten i näringslivet (dir. Ju2005/5704/P). Regeringen framhåller dock i direktivet till utredningen om könsfördelningen i bolagsstyrelser att man i första hand bör eftersträva lösningar som innebär att bolagen på egen hand åstadkommer en tillfredsställande könsfördelning i styrelserna. Regeringen menar vidare att lagstiftningsåtgärder bara kan komma att övervägas om det visar sig att bolagen inte kan lösa problemen på egen hand.

Vänsterpartiet menar att bolagen redan fått god tid på sig att själva försöka komma till rätta med problemet med mansdominerade styrelser. Under de senaste tio åren har inga eller otillräckliga initiativ tagits från näringslivets sida för att ändra den rådande ordningen (se SOU 1994:3, SOU 2003:16). Vi kräver därför kraftfullare åtgärder mot mansdominansen i bolagens styrelser. Det handlar inte längre om ett val mellan lagreglerad kvotering eller ej, utan om vilka kvoter som är önskvärda.

Regeringen bör därför återkomma med förslag till ändring av aktiebolagslagen innebärande att minst 40 % av vardera könet skall vara representerat i börsnoterade aktiebolag samt i statligt och kommunalt ägda aktiebolags styrelser.

Stockholm den 26 september 2005

Tasso Stafilidis (v)

Rossana Dinamarca (v)

Siv Holma (v)

Per Rosengren (v)

Mats Einarsson (v)

Rolf Olsson (v)

Alice Åström (v)